

DATUM	9-11-2021	NUMMER PS	Voegt de griffie toe
DOMEIN	Sociale Agenda	COMMISSIE	BEM
STELLER	Van Bokhorst en Snippen-Dullemond	TELEFOONNUMMER	06 1890 8835 en 06 1890 8825
DOCUMENTNUMMER	8235EF68	PORTEFEUILLEHOUDER	Van Muilekom

Onderwerp : Beleidskader Sociale Agenda 'Wij doen mee!'

Bijlage(n): 1. Beleidskader Sociale Agenda 'Wij doen mee!' + bijlagen

Aan Provinciale Staten,

Gevraagd besluit

Provinciale Staten besluiten:

1. het beleidskader Sociale Agenda 'Wij doen mee!' vast te stellen;
2. daarmee als provincie inhoud en vorm te geven aan de ambitie om een provincie te zijn voor alle inwoners. De provincie Utrecht zet een Sociale bril op het dagelijks werk en de eigen organisatie, en zorgt voor doorontwikkeling van de bril. De Sociale bril staat voor: mensgericht, gebruikersgericht en inclusief werken;
3. kennis te nemen van het uitvoeringsprogramma op hoofdlijnen voor 2022 dat als bijlage bij het beleidskader is opgenomen. Het college van Gedeputeerde Staten kan het concept uitvoeringsprogramma eventueel op onderdelen nog wijzigen, als behandeling van het beleidskader in de Provinciale Staten daar aanleiding toe geeft. Daarna stelt het college van Gedeputeerde Staten het Uitvoeringsprogramma vast.

Inleiding

In het coalitieakkoord hebben de coalitie dragende partijen vastgelegd waarom zij een Sociale Agenda willen vaststellen: "...om veerkracht, inclusiviteit, participatie en acceptatie van kwetsbare groepen te versterken en eenzaamheid, discriminatie en laaggeletterdheid te bestrijden. Nabijheid en toegankelijkheid van onderwijs en zorg zijn essentieel. In de Sociale Agenda maken we concreet verbinding met alle beleidsterreinen van de provincie." De Sociale Agenda is ook aangekondigd in de programmabegrotingen sinds 2020.

Tijdens een informatiebijeenkomst op 22 april 2020 zijn de voorlopige focus en eerste contouren van de Sociale Agenda gedeeld. De Provinciale Commissie Leefomgeving Utrecht (PCL) bracht een advies uit. U bent vervolgens in de zomer van 2020 per brief (2020BEM116) geïnformeerd over de start die was gemaakt met het opstellen van een provinciale Sociale Agenda. De primaire focus daarbij was zorg te dragen dat de provincie Utrecht vanuit de huidige werkwijze en bestaande beleidsvelden aandacht heeft voor sociale aspecten, oftewel dat medewerkers aan de voorkant nadenken voor wie de provincie het werk doet en voor wie het consequenties heeft. Door omstandigheden in de personele sfeer is er daarna enige vertraging ontstaan.

Sinds dit voorjaar is alles wat er al was opgehaald, vertaald naar beleidslijnen, scope, duiding van de rol van de provincie, de verhouding tot gemeenten en andere partijen, werkwijze, financiering en monitoring. Op basis hiervan zijn de lijnen naar voren gekomen die nu in voorliggend beleidskader zijn voorgesteld:

- De Sociale bril staat voor mensgericht, gebruikersgericht en inclusief werken.
- Met de Sociale bril kijken we naar concrete provinciale opgaven en op de eigen organisatie, en we zorgen voor doorontwikkeling van deze Sociale bril.

Dat doen we door zelf acties uit te voeren, door aan te jagen, te faciliteren of te verbinden. We zijn in 2020 en 2021 al met voorbereidende acties gestart. Samen met andere afdelingen en programma's zijn er activiteiten afgesproken en opgenomen in het uitvoeringsprogramma. Dit is een dynamische agenda; in de loop van het jaar kunnen er activiteiten bij komen of er weer af gaan als ze afgerond zijn of niet slagen. We gaan daarbij niet op de stoel van de gemeenten zitten, maar pakken een rol die bij de provincie als middenbestuur hoort.

Juridische en andere relevante kaders

In het akkoord 2019-2023 'Nieuwe energie voor Utrecht' hebben de betrokken partijen aangekondigd een Sociale Agenda vast te willen stellen. Dit betreft geen wettelijke taak, behalve waar de thematiek wettelijk al is geregeld bij provinciale opgaven. Denk aan toegankelijkheid bij het openbaar vervoer. Voor het overige geldt artikel 158 Provinciewet als het juridische kader.

Daarnaast speelt voor de Sociale Agenda artikel 1 van de Grondwet een belangrijke rol: "Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan."

Ook past het beleidskader bij de inhoud en manier van werken volgens de Omgevingswet. Inclusie is een van de thema's van de Omgevingswet. De Sociale Agenda geeft daarbij meer invulling aan de sociale/inclusieve, menselijke en gebruikerscomponent in de Omgevingsvisie. Het sluit dus aan én brengt dit deel van de Omgevingsvisie echt verder en maakt het concreter.

Het voorliggende beleidskader past qua scope en aanpak dus bij al ingezette lijnen. Met de Sociale Agenda geeft het college van Gedeputeerde Staten dan ook (mede) uitvoering aan:

- Het coalitieakkoord 2019-2023, hoofdstuk 1.
- Werken volgens de Omgevingswet.
- Moties:
 - o Regenboogprovincie – PS2018 M35
 - o Van inspireren kun je leren – PS 2020 M08
 - o Provincie voor een rechtvaardige samenleving – P2020 M29
 - o Aanpak discriminatie en racisme in sport – PS2021 M36

Argumentatie

1 en 2. Beslispunt: vaststelling beleidskader

Als provincie willen we dat mensen zoveel mogelijk mee kunnen doen, naar eigen vermogen. Gemeenten spelen daarin al een belangrijke rol, vanuit het sociaal domein. Maar ook de provincie kan, met de Sociale bril op de eigen opgaven, er een bijdrage aan leveren dat mensen meer gelijke kansen krijgen om mee te doen naar eigen vermogen. Het is deze motivatie die ten grondslag ligt aan de Sociale Agenda.

De provincie maakt dit concreet door de Sociale bril toe te passen op concrete provinciale opgaven, op de eigen organisatie, en te zorgen voor doorontwikkeling van die bril. De Sociale bril gaat over mensgericht,

gebruikersgericht en inclusief werken. Mensgericht omdat we bij onze opgaven de mensen die het betreffen voor ogen nemen, en wat de gewenste en mogelijk ongewenste effecten zijn van het beleid, project of de voorziening. Gebruikersgericht betekent dat we het perspectief van mogelijke gebruikers van informatie en voorzieningen betrekken bij ons werk: is het begrijpelijk en toegankelijk? Het inclusieve perspectief gaat om werkelijk mee kunnen doen, ongeacht iemands kenmerken.

Thema's waar inclusie betrekking op heeft, zijn: gender, geaardheid, herkomst, beperking, armoede, soort opleiding of laaggeletterdheid. De keuze voor deze thema's heeft ermee te maken dat de provincie die rol al heeft (regenboog, anti-discriminatie, toegankelijkheid) of dat deze thema's het meest voorspellend zijn voor minder gelijke kansen (armoede, soort opleiding, laaggeletterdheid). De thema's kunnen betrekken hebben op mensen van alle leeftijden. Wel zal bij concrete opgaven opgelet worden of een specifieke leeftijdsgroep bij een thema extra aandacht moet krijgen. Denk aan voorlichting over acceptatie van LHBTIQ+-mensen op middelbare scholen, omdat juist in die leeftijd jongeren zich veilig moeten voelen om hun identiteit te ontdekken.

Deze keuzes betekenen dat de voorlopige thema's, zoals per voortgangsbrief dd. 7-7-2020 (2020BEM116) met u gedeeld, de volgende plek of naam hebben gekregen.

- Inclusie: dit is een van de kernthema's van de Sociale bril en het krijgt dan ook een prominente plek in het beleidskader. Dit past bij de rol die de provincie al heeft als regenboogprovincie, en bij de moties die betrekking hebben op een rechtvaardige samenleving en anti-discriminatie (zie hierboven bij Juridische en andere relevante kaders).
- Gemeenschapskracht: dit valt onder 'samen' in de aanpak van het uitvoeringsprogramma. Het is dus geen apart thema maar een manier waarop we een opgave oppakken. We stellen immers de opgave centraal en zoeken daarbij de juiste partners. We zien daarbij dat samenwerking met en door bewonersinitiatieven kan leiden tot waardevolle resultaten voor de samenleving. Uiteraard doen we dat samen met gemeenten, ieder vanuit de eigen rol. En binnen de organisatie in afstemming met het Netwerk Omgevingsgericht werken en het programma participatie.
- De sociale fysieke leefomgeving: de Sociale Agenda zou de aandacht voor de sociale, fysieke leefomgeving en integraal werken moeten aanjagen, zo werd in de voortgangsbrief (2020BEM116) aangekondigd. In de praktijk merken we dat dit bij opgaven al wordt opgepakt. Kijk naar de Vitale Wijken aanpak, waarin zowel sociale als fysieke ontwikkelingen een plek hebben. Of naar de nieuwe subsidieregeling 'Klimaatbestendige, groene en gezonde steden en dorpen'. Zie ook verder de voorbeelden in het beleidskader onder 'Hoe 'sociaal' werken we al?'. Bij het toepassen van de Sociale bril op concrete opgaven, en bij doorontwikkeling van de Sociale bril, zal het team Sociale Agenda bijzondere aandacht geven aan de samenhang tussen sociale en fysieke leefomgeving, geïnspireerd door de voorbeelden die er al zijn.
- Sociaal in het DNA van de provincie: de gedachte hierachter is volledig terug te vinden in de Sociale bril; dat we die toepassen op concrete opgaven van de provincie, op de eigen organisatie, en dat we die door ontwikkelen. Ook de extra aandacht die we geven aan bijzondere dagen door het jaar heen (bijvoorbeeld Diversity Day op 5 oktober), helpt daarbij. Zo komt 'sociaal' in het DNA van de provincie.

3. Beslispunt: uitvoeringsprogramma op hoofdlijnen

U stemt in met het beleidskader, waarin het concept uitvoeringsprogramma op hoofdlijnen als bijlage is opgenomen. Het concept uitvoeringsprogramma op hoofdlijnen wordt u ter kennisname voorgelegd, omdat vaststelling van de kaders aan de Provinciale Staten is en vaststelling van uitvoeringsprogramma's aan het college van Gedeputeerde Staten. Het college van Gedeputeerde Staten stelt het uitvoeringsprogramma vast na vaststelling door Provinciale Staten van het beleidskader. Het concept uitvoeringsprogramma op hoofdlijnen,

zoals dit nu is bijgevoegd bij het beleidskader, kan dus eventueel nog op onderdelen wijzigen, als behandeling van het beleidskader in de Provinciale Staten daar aanleiding toe geeft.

Bij besteding van middelen aan activiteiten wordt afgewogen of de opgave past binnen het beleidskader, hoe de spreiding is van de activiteiten over de thema's van het beleidskader, wat de rol is van de provincie, in hoeverre er binnen andere beschikbare budgetten ruimte is en wat de verwachte effectiviteit/impact is. In elk geval staat het budget van de Sociale Agenda ter beschikking voor thema's uit het beleidskader. Denk aan acceptatie van LHBTIQ+, anti-discriminatie, laaggeletterdheid en armoede. Gecombineerde activiteiten met deze thema's zijn ook mogelijk. Denk aan inclusieve sport.

De insteek is dat de Sociale Agenda zichtbaar en uitvoerbaar is binnen de provinciale programma's en op een aantal sociale thema's aanvullend op gemeenten en andere organisaties. De rollen die de provincie (of binnen de provincie: team Sociale Agenda) kan vervullen, zijn: doen, faciliteren, aanjagen en/of verbinden. We houden bij wat we doen en wat we bereiken. Dat doen we op projectniveau. Jaarlijks ontvangt u de voortgangsinformatie via de P&C cyclus. Zo kunnen we het goede gesprek voeren over de besteding van de middelen en welke waarde we daarmee creëren voor de samenleving en de eigen organisatie.

Het beleidskader Sociale Agenda wordt voor onbepaalde tijd vastgesteld. Het beleidskader gaat immers niet alleen over een gedachtengoed, het gaat om de kwaliteit van ons werk. Dit gaat over een basishouding die hoort bij goed bestuur. Met de Sociale Agenda wordt bovendien nader vorm en inhoud gegeven aan het thema inclusie, dat een van de thema's is van de Omgevingswet. Het is ook gebruikelijk dat beleid geldend is tot het wordt bijgesteld, vervangen of ingetrokken.

Het uitvoeringsprogramma heeft wel een kortere focus. In de komende twee jaar ligt de focus op het praktisch toepassen en doorontwikkelen van de Sociale bril en het laten landen van het gedachtengoed en de werkwijze in de organisatie. Hoe het daarna verder gaat kan worden vastgesteld aan de hand van een evaluatie van het uitvoeringsprogramma en beleidskader in 2023 die in overleg en ter bespreking met uw Staten wordt uitgevoerd.

Doelen en indicatoren en effecten op brede welvaart

De provincie Utrecht is een welvarende provincie. We doen het op veel punten goed als het gaat om brede welvaartindicatoren. Maar niet alle inwoners van Utrecht kunnen hun leven vormgeven zoals zij dat willen en kunnen. Vanuit de Sociale Agenda stellen we ons de vraag hoe het gaat met de mensen voor wie de welvaart niet merkbaar is. Hoe gaat het bijvoorbeeld met de mensen die leven met een beperking, die gediscrimineerd worden of leven in armoede?

Met de Sociale Agenda werkt de provincie eraan een meer inclusieve provincie te worden; een provincie voor iedereen, ongeacht wie je bent. Dat kunnen we niet alleen; daar hebben we samenwerking voor nodig met gemeenten, samenwerkingspartners, kennis- en onderzoeksinstituten en natuurlijk vooral de mensen die het zelf betreft. We moeten niet voor de mensen denken, maar het de mensen zelf vragen, of de organisaties die hen vertegenwoordigen. Het streven is dat dit (meer) in het denken en doen komt van de provincie medewerkers.

Dat levert ideeën op voor relevante activiteiten die we met de Sociale Agenda kunnen uitvoeren. De activiteiten voor 2022 krijgen plaats in het eerste, dynamische uitvoeringsprogramma. De mate waarin we met deze activiteiten daadwerkelijk bijdragen aan bredere welvaart, aan meer gelijke kansen om mee te doen, is soms makkelijker, soms minder makkelijk vast te stellen. We gaan zo goed mogelijk bijhouden wat we bereiken en stellen daar vooraf doelen en indicatoren voor op. Welke doelen en indicatoren dat zijn, verschilt per opgave en soort project. Doelen en indicatoren kunnen op een kwalitatieve manier, en soms op een kwantitatieve manier

worden gesteld. De wijze waarop we dat goed doen en kunnen bijhouden, daar zijn we nog lerende in. Dat leren is juist ook waar de doorontwikkeling van de Sociale bril over gaat.

De uitvoering van het door uw Staten vast te stellen beleidskader draagt bij aan meerjarendoel 9.7.1 (De Sociale Agenda is beter zichtbaar en uitvoerbaar binnen de Provinciale programma's en op een aantal sociale thema's aanvullend op gemeenten en andere organisaties) dat valt onder beleidsdoel 9.7 (Concernbrede aansturing op brede thema's is krachtig en effectief). Deze doelstellingen zijn opgenomen in programma 9. Bestuur.

Participatie

Over de wijze waarop participatie in de aanlooperperiode een plek heeft gekregen, bent u zomer 2020 per brief geïnformeerd. In de periode daarna zijn er gesprekken geweest met organisaties zoals COC MN, Art. 1 MN, Ieder(in), Movisie, kennisplatform Utrecht Sociaal, Omzien naar Elkaar en Dimensus (Monitor Sociale Kracht). Verder is er overleg geweest met gemeenten, op het vlak van inclusie, regenboogactiviteiten, toegankelijkheid en monitoring. Ook hebben binnen de provinciale organisatie werksessies plaatsgevonden om de Sociale bril te bespreken met medewerkers van de provincie; doel, inhoud, vorm en manier van weken zijn daarin besproken.

In het vervolg zullen contacten met gemeenten en regionale samenwerkingsverbanden verder aangehaald worden. Er liggen kansen in het verbinden van kennis en ervaring tussen diverse netwerken en het bijdragen daaraan vanuit onze provinciale kennis en ervaring. Kennisplatform Utrecht Sociaal (kUS) en de Health Hub Utrecht zijn daar voorbeelden van.

Hoe bij concrete opgaven inwoners, belangenbehartigers of maatschappelijke initiatieven een rol spelen, zal steeds per opgave afgewogen worden. Het kan zijn dat de provincie een maatschappelijk initiatief faciliteert (denk aan het faciliteren van een bijeenkomst van St. Burgerinitiatieven Nederland in het provinciehuis op 16 sept. jl.) of dat provincie-medewerkers een activiteit starten en daar inwoners of andere partijen bij opzoeken. In het algemeen geldt wat ons betreft: niet over mensen, zonder de mensen praten of beslissen. Dat kan met inwoners direct zijn, of met belangenbehartigers. Welke vorm van participatie passend is, zal per opgave/activiteit verschillen.

Financiële consequenties

In de reeds door uw Staten vastgestelde Begroting 2021 is voor de periode 2021-2023 jaarlijks een incidenteel budget beschikbaar gesteld van € 300.000 voor de uitvoering van de Sociale Agenda. Via de Kadernota 2022, welke is vertaald naar de Begroting 2022, is een aanvullend bedrag opgenomen van € 200.000 voor de jaren 2022 en 2023. Na vaststelling van de Begroting 2022 door uw Staten is daarmee € 500.000 per jaar beschikbaar in 2022 en 2023. Dit zal worden ingezet voor personeelskosten (50%) en werkbudget voor projecten (50%) die passen bij het beleidskader Sociale Agenda. Waar nodig benutten we ook budget uit ander programma's indien er sprake is van samenwerking op project- of activiteitsniveau.

Vervolg

In het jaar 2022 ontvangt u via de reguliere P&C-cyclus de eerste voortgangsinformatie. Daarnaast wordt u op de hoogte gesteld van of uitgenodigd bij relevante bijeenkomsten.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen

Ontwerp-besluit

Besluit op 15 december 2021 tot vaststelling van beleidskader Sociale Agenda 'Wij doen mee!

Provinciale Staten van Utrecht; In vergadering bijeen op 15 december 2021

Op het voorstel van Gedeputeerde Staten van 9 november 2021

met nummer 8235EF68,

van afdeling team Sociale Agenda;

Overwegende dat:

- Het nog niet vanzelfsprekend is dat iedereen in onze provincie wordt geaccepteerd of mee kan doen naar eigen vermogen;
- Het college van Gedeputeerde Staten staat voor een provincie die voor iedereen is en die diversiteit omarmt, zoals vastgelegd als een van de zeven kernwaarden in het coalitieakkoord 2019-2023;
- Het college van Gedeputeerde Staten heeft aangekondigd een Sociale Agenda vast te willen stellen om die waarde te vertalen naar beleid, als basis voor concrete activiteiten;
- Wij als provincie, aanvullend op de rol van gemeenten, en waar mogelijk en passend onze bijdrage willen leveren aan een inclusievere samenleving;

Besluiten:

1. het beleidskader Sociale Agenda 'Wij doen mee!' vast te stellen;
2. daarmee als provincie inhoud en vorm te geven aan de ambitie om een provincie te zijn voor alle inwoners. De provincie Utrecht zet een Sociale bril op het dagelijks werk en de eigen organisatie, en zorgt voor doorontwikkeling van de bril. De Sociale bril staat voor: mensgericht, gebruikersgericht en inclusief werken;
3. kennis te nemen van het concept uitvoeringsprogramma op hoofdlijnen voor 2022 dat als bijlage bij het beleidskader is opgenomen. Het college van Gedeputeerde Staten kan het concept uitvoeringsprogramma eventueel op onderdelen nog wijzigen, als behandeling van het beleidskader in de Provinciale Staten daar aanleiding toe geeft. Daarna stelt het college van Gedeputeerde Staten het Uitvoeringsprogramma vast.

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Griffier,
mr. C.A. Peters